

Biuletyn Klimatyczny

W tym numerze:

- ⇒ Od redaktora
- ⇒ Gorąca jesień negocjacji, czyli o zmianach klimatu, ekonomii i polityce
- ⇒ List w sprawie negocjacji Post-Kioto przygotowany przez WWF, CAN, Greenpeace i FoE, skierowany do ministrów środowiska krajów unijnych
- ⇒ Budowanie potencjału w nowych państwach Unii Europejskiej oraz krajach akcesyjnych na temat tworzenia dalszej polityki dotyczącej zapobieganiu zmian klimatu po 2012 roku
- ⇒ Raport CAN CEE dotyczący Krajowych Planów Alokacji Uprawnień do emisji CO₂
- ⇒ Case Studies
- ⇒ Ciekawostki klimatyczne

Od redaktora:

Szanowni Czytelnicy,

„Dotychczas nie udało się znaleźć skutecznej platformy do osiągnięcia globalnego porozumienia w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu. Ale jesień 2005 obfituje w szereg wydarzeń, które mogą ten stan zmienić. Kraje rozwinięte muszą zadeklarować konkretną pomoc krajom rozwijającym się – tym bardziej, że emisje gazów cieplarnianych w tych ostatnich gwałtownie rosną. Czasu do decyzji jest coraz mniej.” Na łamach nowego numeru, który z przyjemnością oddajemy w państwa ręce, można odnaleźć rozwinięcie tej myśli Andrzeja Błachowicza, kierującego europejskim biurem Center for Clean Air Policy w Brukseli.

Już niedługo, bo na przełomie listopada i grudnia bieżącego roku, odbędzie się kolejna Konferencja Stron Konwencji Klimatycznej. Tym razem spotkanie to będzie miało wyjątkowy charakter, będzie pierwszym spotkaniem Państw- Stron, po wejściu w życie Protokołu z Kioto. Swoje oczekiwania, co do wyżej wymienionego spotkania, wyraziły międzynarodowe ekologiczne organizacje pozarządowe w swoim liście skierowanym do ministrów środowiska krajów unijnych, w tym do ministra Tomasza Podgajniaka. Głównym problemem poruszonym w liście jest konieczność podjęcia rozmów dotyczących zobowiązań post- Kioto. Potrzebę rozpoczęcia takich negocjacji dostrzega również Instytut na rzecz Ekorozwoju. W krótkiej notatce Andrzeja Kassenberga przeczytacie państwo o postępach w realizacji projektu o nazwie „Budowanie potencjału w Nowych krajach Europejskich i krajach akcesyjnych w kwestii polityki zapobiegania zmianom klimatycznym po 2012 roku” przedstawionego już w poprzednim numerze biuletynu.

W aktualnym numerze zamieściliśmy również syntezę raportu, dotyczącego Krajowych Planów Alokacji Uprawnień do emisji CO₂ opracowanych przez nowe kraje członkowskie UE. Raport ten sporządzony został przez Climate Action Network Central and Eastern Europe, przy współpracy organizacji pozarządowych z zainteresowanych krajów.

Kolejny artykuł jest kontynuacją zapowiedzianej w poprzednim biuletynie serii, przedstawiającej firmy, instytucje, miasta i regiony, które zostały wybrane przez Climate Group jako te, które dzięki swej polityce i podejmo-

wanym w praktyce działaniom przeciwdziałają zmianom klimatu. Tym razem możecie Państwo przeczytać o firmie DuPont, która dzięki własnym inwestycjom zredukowała od roku 1990 emisję gazów cieplarnianych o 67%, a zużycie energii o 9% oraz o działaniach niemieckiego Rządu na rzecz przeciwdziałaniu zmianom klimatu.

Na koniec zamieściliśmy krótkie ciekawostki dotyczące zmian klimatu i globalnego ocieplenia. Pochodzą one z portalu internetowego BBC Polska, a oparte są na konkretnych badaniach naukowców z WWF i Instytutu Klimatologii i Środowiska w Gif-sur-Vvette koło Paryża.

Życząc czytelnikom miłej lektury przypominamy, że oczekujemy na wszelkie opinie i komentarze dotyczące Biuletynu i zamieszczanych w nim artykułów. Czekamy również na materiały od naszych czytelników, które chętnie będziemy zamieszczać w kolejnych numerach.

Gorąca jesień negocjacji, czyli o zmianach klimatu, ekonomii i polityce

---

1. „Globalne ocieplenie” czy „zmiany klimatu” to słowa pojawiające się niemal codziennie w popularnych mediach. Topnienie lodowców, coraz częstsze fale upałów, gwałtowne ulewy i tornada to tylko przykłady destabilizacji globalnego systemu pogody. Jest bezsprzeczne, iż jedną z istotniejszych przyczyn tych zjawisk jest wzrost średniej temperatury na Ziemi.

2. W 1997 r. przyjęto Protokół z Kioto¹ – międzynarodowe porozumienie, którego celem jest ograniczenie emisji 6 gazów cieplarnianych. Kioto podzieliło świat na dwie części – kraje rozwinięte (Europa, USA, Kanada, Japonia, Australia) oraz kraje rozwijające się (w tym np. Chiny, Indie, Brazylia). Te pierwsze przyjęły na siebie konkretne zobowiązania redukcyjne, te drugie – tylko dość ogólnikowe zobowiązania słowne.

3. Kioto wprowadziło mechanizm handlu emisjami (redukcjami emisji). Koncepcja ta opiera się na założeniu, iż inwestycje zmniejszające emisje gazów cieplarnianych należy robić tam, gdzie koszty krańcowe tychże są najniższe – a więc raczej w Chinach, niż np. w Danii. Redukcje emisji uzyskane w Chinach mogą być następnie używane do wypełnienia zobowiązań Danii.

4. W roku 2005, czyli jeszcze przed formalnym okresem zobowiązań Protokołu z Kioto (tj. 2008-2012), już widać, że system ten nie działa. **Po pierwsze**, podział na kraje rozwinięte i rozwijające się przestaje przystawać do rzeczywistości (w jednym worku są np. Chiny i Afryka). **Po drugie**, instrumentarium Protokołu z Kioto nie jest w stanie ani zapewnić odpowiedniego wolumenu projektów redukujących emisję, ani przyczynić się do transferu nowoczesnych technologii. **Po trzecie**, konkretne, kwantyfikowane zobowiązania redukcyjne krajów rozwiniętych mają coraz mniejsze znaczenie – bowiem udział emisji gazów cieplarnianych z tych krajów w światowym bilansie dramatycznie spada (zsumowane emisje UE, USA, Kanady i Japonii stanowiły **41%** globalnych emisji w 2000 r., a według prognoz udział ten spadnie do **22%** w 2050 r.)². **Po czwarte** wreszcie – wiele z krajów mających konkretne zobowiązania redukcyjne już dziś publicznie mówi o trudnościach z ich wypełnieniem.

5. Podstawowym źródłem antropogenicznych emisji gazów cieplarnianych jest spalanie paliw kopalnych. Politykę klimatyczną należy więc widzieć jako komponent mądrej **polityki energetycznej i transportowej** – takiej, która opiera się na zasadzie zrównoważonego rozwoju. Ta zaś polega na takim korzystaniu z dóbr naszej planety, które nie

---

¹ Protokół z Kioto jest dokumentem wykonawczym Konwencji Klimatycznej

---

² Commission staff working paper: "Winning the battle against global climate change", Brussels 2005

odbiera szans rozwojowych przyszłym pokoleniom. Stąd każde prawdziwie globalne porozumienie klimatyczne musi prowadzić do przeobrażeń systemów energetycznych i transportowych oraz zmiany zachowań ludzi. Jest to zadanie karkołomne – dlaczego **Chiny miałyby naraz słuchać Europy** mądrzej się w sprawie ograniczenia emisji CO₂, podczas gdy rozwój tejże oparty był na industrializacji i masowym spalaniu paliw kopalnych? Chiny chcą teraz tego samego i to stanowisko jest całkowicie uzasadnione.

6. Jesień 2005 obfitować będzie w międzynarodowe wydarzenia, mające na celu znalezienie odpowiedniej platformy i instrumentarium do osiągnięcia globalnego porozumienia klimatycznego. W dzień Wszystkich Świętych kraje grupy **G8** spotkają się na pierwszym dialogu w sprawie zmian klimatu, czystej energii i zrównoważonego rozwoju. To jeden z filarów brytyjskiego przewodnictwa grupy. W połowie listopada odbędzie się spotkanie **Partnerstwa Azja-Pacyfik** w sprawie czystego rozwoju. To inicjatywa USA (które nie ratyfikowały Protokołu z Kioto), w której uczestniczą także Australia, Chiny, Indie, Japonia i Korea Południowa. Celem przedsięwzięcia jest wypracowanie mechanizmów transformacji systemów energetycznych oraz wspierania inwestycji ograniczających emisję gazów cieplarnianych. I wreszcie na przełomie listopada i grudnia Montreal gościć będzie **spotkanie stron Konwencji Klimatycznej** (pierwsze po wejściu w życie Protokołu z Kioto), na które przybędzie niemal cały świat. Jednym z ważniejszych tematów negocjacji będą międzynarodowe działania po roku 2012. Do tego jeszcze Unia Europejska inicjuje pod koniec października kolejną fazę Europejskiego Programu Przeciwdziałania Zmianom Klimatu, który ocenić ma skuteczność polityki klimatycznej UE.

7. Dziś już nikt nie ma złudzeń, że główny ciężar globalnego porozumienia klimatycznego ponieść muszą **kraje rozwinięte**. Podstawowy przedmiot sporu jest więc następujący: co należy zaoferować krajom rozwijającym się, by te zobowiązały się do stosowania czystych technologii. Społeczeństwa bogatych państw nie chcą za to płacić, gdyż same wydają coraz więcej pieniędzy na swoje zmurszałe gospodarki i systemy emerytalne. Do tego zmiany klimatu dla większości wciąż mają wymiar abstrakcyjny (choć po huraganach typu Katrina i Rita AD

2005 może się to zmienić). A czas ucieka – by nie stracić kontroli nad globalnym ociepleniem, konkretne i stanowcze działania należy rozpocząć przed rokiem 2020. Dotychczasowe inicjatywy są kroczkami zbyt małymi i powolnymi – np. wprowadzony od początku br. **system handlu emisjami** pomiędzy 12 tysiącami przedsiębiorstw w UE obejmuje tylko 10% całkowitej światowej emisji gazów cieplarnianych, a i tak wdrażany jest w bólach i mękach przy dość znacznym oporze wielu grup interesów (często nie bez racji).

8. Decydenci spotykający się na zbliżających się negocjacjach muszą być świadomi powyższych wyzwań. Póki co, tematy te nie dają możliwości zrobienia błyskawicznej kariery. Mają jednak istotne znaczenie dla dobra naszej planety i dlatego wymagają zmiany myślenia i zachowań. Tę zmianę wymusić może tylko silna i świadoma presja społeczeństw.

Andrzej Błachowicz
Center for Clean Air Policy w Brukseli

Przedstawione poglądy są wyłącznie własnymi autora.

Zainteresowane osoby proszone są o kontakt:
ablachowicz@ccap.org

List dotyczący negocjacji nowego porozumienia klimatycznego (post-Kioto) przygotowany wspólnie przez WWF, CAN, Greenpeace, FoE, skierowany do ministrów środowiska krajów unijnych

Szanowny Pan Minister Środowiska
Tomasz Podgajniak

Jeśli dotychczas, przyczyny zmian klimatycznych nie były dla przewodnictwa Europejskiego oczywiste, powinny takimi stać się po tegorocznym lecie. Na wciąż ogrzewającym się globie, naukowcy przewidują zwiększoną intensywność sztormów, powodzi oraz susz. Przykładowo, liczba największych powodzi wzrosła z jednej w ciągu roku do 15 w ciągu obecnej dekady. Pomimo dużej redukcji emisji, ludzie na całym świecie będą musieli stawić czoła tym ekstremalnym zjawiskom, które będą pojawiać się coraz częściej i z coraz większą intensywnością. Zmiany klimatyczne nie oddziałują jedynie na niewielkie państwa-wyspy, ale mają ekonomiczne i społeczne znaczenie na świecie i w Europie. Resorty środowiska, główni specjaliści i inni eksperci powinni informować głowy państw, że jedyną drogą uniknięcia tych klęsk żywiołowych jest redukcja emisji dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych.

Pierwsze spotkanie państw-stron Protokołu z Kioto, które odbędzie się w listopadzie, daje możliwość zaprezentowania obywatelom danych państw, a także całemu światu, że wydarzenia tego lata nie zostały zignorowane. Spotkanie w Montrealu będzie przełomowym wydarzeniem. Po pierwsze demonstruje wejście w życie Protokołu, po drugie, wymusi podjęcie decyzji dotyczącej rozpoczęcia negocjacji nad zobowiązaniami po roku 2012- po zakończeniu okresu uwzględnionego w Protokole z Kioto.

Jak wiadomo, art.3.9 i 9 Protokołu, wymagają aby kraje jak najszybciej (w latach 2005 i 2006) rozpoczęły dokonywanie przeglądu oraz wprowadzanie zmian do tekstu Protokołu, aby przygotować go do końca pierwszego okresu rozliczeniowego. Czas, w tej sytuacji, nie jest po naszej stronie, dlatego należy wykorzystać tę sposobność i jak najszybciej rozpocząć prace.

Polska nie byłaby jedyną stroną poruszającą kwestię takich negocjacji. Inne znaczące państwa również dostrzegają konieczność wykonania ruchu. Aby zbudować koalicję, która będzie aktywnie działać i nie będzie pociągana w dół przez najsłabszego współuczestnika, UE powinna przejąć inicjatywę w pracy z zainteresowanymi państwami. Wnioski ze szczytu G8 jednoznacznie wskazują na to, że administracja Busha nie zmieni swojego stanowiska i nie weźmie owocnego udziału w tej debacie. Jest to wyjątkowo nieodpowiedzialna i bardzo rozczarowująca postawa. Inne kraje nie mogą dopuścić, aby cały proces został sparaliżowany z powodu odrzucenia przez USA propozycji wspólnych działań na rzecz redukcji globalnej emisji. Jeden kraj nie może przesądzać o losie wielu innych.

Obecnie wiele działań związanych z tematyką zmian klimatycznych podejmują organizacje pozarządowe, grupa G8, dialog Grenlandzki³. Spotkania te dają istotne podstawy do nieformalnych rozmów, ale już czas na rozpoczęcie formalnego procesu, który będzie zawierał dane początkowe oraz końcowe, a także kluczowe elementy potrzebne przy tworzeniu ustroju po roku 2012. Jesteśmy krytycznie nastawieni do pozycji UE, która wciąż podtrzymuje nieformalne dyskusje i nie wyznacza żadnych, niezbędnych według nas terminów.

Jak wiecie CAN przedstawiło propozycje odnośnie okresu po 2012 roku. Chociaż nie spodziewamy się, żeby decyzja o rozpoczęciu negocjacji zawierała dużą ilość szczegółów, jakkolwiek podejście odciągające nas od obowiązkowego limitu i systemu handlu, z nieprzekraczalnymi ograniczeniami dla krajów rozwiniętych spowoduje, że kraje rozwijające się będą unikały podjęcia jakichkolwiek zobowiązań odnośnie ustalenia swoich celów rozwojowych w oparciu o stale niskie emisje CO₂. Dodat-

³ nieformalne spotkanie ministrów w celu promocji międzynarodowego dialogu na temat przyszłości współpracy dotyczącej klimatu

kowo kraje uprzemysłowione, w ramach rekompensaty za historyczny wpływ na zmiany klimatu, muszą zaopatrywać kraje rozwijające się w technologie niskoemisyjne i wspomagać je finansowo, zapewniając stały rozwój, który mógłby być hamowany przez ograniczenia związane z globalnym ociepleniem. Tylko wtedy kraje rozwijające się będą gotowe do zobowiązań i tylko wtedy zatrzymamy się poniżej wzrostu temperatury o 2st Celsjusza.

Wnioski z ze spotkania Rady ds. Środowiska 17 października, powinny umożliwić zaadoptowanie formalnych decyzji w Montrealu, aby móc rozpocząć negocjacje odnośnie okresu po Protokole z Kioto. Decyzja powinna uwzględniać potrzeby wykonywania przeglądów aktualnej wersji Protokołu i Konwencji Klimatycznej i zawierać jego aktualną wersję, aby był brany pod uwagę w nadchodzących latach negocjacji, włącznie z łagodzeniem jego zobowiązań, przyszłości CDM⁴, zmiany zagospodarowania terenu, i zmiany w leśnictwie, przystosowań do zmian klimatu, przekazywania technologii. Protokół, zarówno w formie jak i w treści, powinien być podstawą do tych negocjacji. Dzięki temu, jeśli w celu włączenia do zobowiązań większej ilości państw, będą potrzebne jakieś poprawki, będzie istniała pewna podstawa, nie będzie się startować z zapisami od zera.

Jeśli UE chce pozostać wiarygodną na forum międzynarodowym, wnioski z październikowej Rady powinny zawierać konkretne zobowiązania do kontynuowania wewnętrznych działań na rzecz ochrony klimatu. ECPP⁵ powinien rozwijać działania na rzecz wewnętrznych redukcji emisji gazów cieplarnianych o 30% do 2020 roku, jak zaplanowano we wnioskach Rady Europejskiej wiosną 2005r. Jedynie poprzez własne zobowiązania do koniecznych redukcji na swoim obszarze, UE może przekonać innych do podobnych działań.

Liczymy, że zadbacie o to, żeby na pierwszym spotkaniu państw- stron Protokołu z Kioto zademonstrować światu, że traktujecie problem zmieniającego się klimatu poważnie i podejmujecie działania w celu obrony tych Europejczyków, którzy doznali tak wiele tego lata. Sprawmy żeby montreali sukces został zapamiętany

opracowała
Aleksandra Sternik
Instytut na rzecz Ekorozwoju

⁴ Mechanizm Czystego Rozwoju (Clean Development Mechanism)

⁵ European Climate Change Program

Informacja o realizacji projektu "Budowanie potencjału w nowych państwach Unii Europejskiej oraz w państwach akcesyjnych na temat tworzenia dalszej polityki dotyczącej zapobieganiu zmianom klimatycznym po 2012 roku"

W poprzednim numerze Biuletyn zamieszczono podstawową informację o realizacji ww. projektu. Dla przypomnienia celem projektu jest wypracowanie wspólnego stanowiska nowych krajów członkowskich Unii Europejskich i krajów Akcesyjnych, w tym Polski, w kwestiach polityki dotyczącej zmian klimatu po 2012 roku. W ramach projektu przewidziana jest organizacja konferencji i warsztatów w państwach biorących udział w projekcie. Konferencja otwarcia odbędzie się w Warszawie konferencję otwierającą Projekt 23 i 24 stycznia 2006 roku. Obecnie przygotowano wspólnie z partnerami projektu listę 243 przedstawicieli z 14 krajów do, których wysłano

zaproszenia. W konferencji przewiduje się udział przedstawicieli rządów odpowiedzialnych z politykę klimatyczną, ekspertów, przedstawicieli przemysłu oraz pozarządowych organizacji ekologicznych. Obecnie przygotowany jest materiał podstawowy na ta konferencję, który będzie obejmował:

1. Wyzwania stojące przed nowymi członkami UE i krajami akcesyjnymi
2. Krótką analizę polityki klimatycznej UE i krajów będących nowymi jej członkami, a także krajów akcesyjnych.
3. Informacje o prowadzonych post-Kioto negocjacjach.

4. Analizę możliwości i szans na podejmowanie działań na rzecz ochrony klimatu globalnego krajów będących nowymi członkami UE i krajów akcesyjnych
5. Wnioski co do kierunków i potrzeb zmiany polityki klimatycznej w ww. krajach.

Wszystkich zainteresowanych projektem prosimy o kontakt z Instytutem na rzecz Ekorozwoju.

Raport CAN CEE dotyczący Krajowych Planów Alokacji Uprawnień do emisji CO₂

Zgodnie z Dyrektywą 2003/87/EC, nowi członkowie UE są zobligowani do przygotowania NAPs⁴. Szczegóły zawarte w tych Planach są istotne z punktu widzenia spójności systemu handlu emisjami w UE, kluczowego elementu we wspólnej polityce dotyczącej zmian klimatu. Pomimo że w dyrektywie zawarto główną charakterystykę i wskazówki, co to rozdziału uprawnień, państwa członkowskie mają pewną dowolność przy formowaniu ostatecznej wersji Planu. Ponieważ interesy różnych stron mogą znacznie się różnić od norm ustalonych w dyrektywie, istotnym elementem jest sprawdzenie czy nie wpływa to negatywnie na projekt NAP. Źle przygotowane Plany Alokacji mogą mieć poważny wpływ nie tylko na środowisko naturalne, ale również na ekonomię państwa oraz społeczeństwo. Dlatego CAN CEE podjęła się niezależnej analizy, przygotowanych na pierwszy okres rozliczeniowy 2005-2007, Planów. W analizie tej uczestniczyli również przedstawiciele ekologicznych organizacji pozarządowych z zainteresowanych państw:

- Centrum do spraw Transportu i Energii (Czechy)
- Centrum Energii Odnawialnej (Estonia)
- Klub Energetyczny (Węgry)
- Centrum Polityki Ekologicznej (Litwa)
- Polski Klub Ekologiczny (Polska)
- Fundacja na rzecz Alternatywnej Energii (Słowacja)
- Fokus, Stowarzyszenia na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (Słowenia)

Główne wnioski:

⁴ National Allocation Plan (w Polsce- Krajowy Plan Rozdziału Uprawnień do emisji CO₂)

Plany te nie wywierają pozytywnego wpływu na środowisko. Ilość rozdysponowanych uprawnień sugeruje, że główny cel Europejskiego Systemu Handlu Emisjami- „promocja redukcji emisji gazów cieplarnianych w najbardziej efektywny kosztowo i wydajny ekonomicznie sposób” został zignorowany. Przy sporządzaniu Planów, nie uwzględniono możliwości redukcji emisji albo uczyniono to jedynie w minimalnym stopniu.

Proces przygotowywania Planów pokazuje dominację interesów przemysłu. Ekologiczne organizacje pozarządowe zwykle były wykluczane z procesu konsultacyjnego i nawet, jeśli miały szansę, aby zaprezentować swój punkt widzenia, nie był on brany pod uwagę. Na skutek działań poszczególnych sektorów, w każdej kolejnej propozycji Planu wzrastała liczba rozdysponowywanych uprawnień.

Plany te mogą być przyczyną zniekształcenia konkurencji. Posiadanie wystarczającej liczby uprawnień daje przywilej instalacjom z nowych państw członkowskich w stosunku do reszty podmiotów z UE a jednocześnie stwarza niekorzystne warunki dla konkurencyjności w przyszłości.

Dane i metodologia, na których bazowano podczas prac nie są pewnymi. Nie we wszystkich omawianych krajach, dane dotyczące emisji dwutlenku węgla były dobrze dostępne. Gromadzono je z krótkiego okresu, co przeważnie skutkowało ich niską jakością. W wielu przypadkach pochodziły one bezpośrednio od operatorów instalacji. Wątpliwe są również projekcje wzrostu emisji, i w wielu przypadkach nie są one spójne z oficjalnymi danymi. Tak niedokładne bazowe informacje negatywnie wpływają na poziom opracowania.

W planach nie uwzględniono emisji z sektorów nieujętych systemem (transport, mieszkalnic-

two). W żadnym z planów nie przedstawiono celów redukcyjnych oraz aktualnie wprowadzanych metod redukcji w tych sektorach. Na skutek tego trudno jest ocenić, czy wzrosty emisji i ich redukcje z sektorów ujętych w Planach, są współliniowe do narodowych zobowiązań. W żadnym z planów nie zaproponowano również, rozwiązań na następny okres rozliczeniowy, a jest to istotne dla operatorów poszczególnych instalacji, aby mieli, na czym oprzeć swoje plany biznesowe.

Zalecenia na przyszłość:

Według organizacji pozarządowych biorących udział w tej analizie, pierwszą próbę przygotowania Krajowych Planów Rozdziału Upwnień można uznać za niewykorzystaną szansę. Widać wyraźnie działania mające na celu ochronę sektora energetycznego i paliwowego, dlatego zatem kraje te posiadają duży potencjał niedrogich a efektywnych metod redukujących emisje. Mimo to, w wielu przypadkach Plany dopuszczają wzrost, zamiast redukcji emisji CO₂ z działających instalacji.

Pomimo rozmów dotyczących całkowitej puli uprawnień, prowadzonych pomiędzy Rządami, jesteśmy zaniepokojeni, że w projektach Planów nie uwzględniono żadnych redukcji emisji.

Dokładna i uważna ocena planów przez Komisję Europejską jest ważnym czynnikiem zapewniającym spójność w systemie handlu emisjami. Oba-

wiamy się, że akceptując propozycje Planów nowych członków, Komisja błędnie zasygnalizuje poszczególnym Rządom, że polityka dotycząca ochrony klimatu nie zajmuje istotnej pozycji w hierarchii zadań. Akceptując tak słabe Plany, zdemonstruje, że walka ze zmianami klimatu jest tylko deklaracją, a nie aktywnie realizowanym na forum międzynarodowym zadaniem.

Poprzez ten raport, ekologiczne organizacje pozarządowe z nowych państw członkowskich wzywają i namawiają do surowego, ale uczciwego rozdysponowania uprawnień do emisji. Wierzymy, że po akcesji, także nowe państwa członkowskie wezmą aktywnie udział w przeciwdziałaniu najpoważniejszemu problemowi środowiskowemu od lat - zmianom klimatu. To jedyna droga do ocalenia głównej roli powiększonej UE, w przyszłych negocjacjach międzynarodowych.

Poniżej zestawienie prezentujące podstawowe informacje o Krajowych Planach alokacji z Nowych Państw Członkowskich.

opracowała
Aleksandra Sternik
Instytut na rzecz Ekorozwoju

Materiał źródłowy:
www.cancee.org/documents/publications/NAP_report.pdf

	Czechy	Estonia	Węgry	Łotwa	Litwa	Polska	Słowacja	Słowenia
liczba instalacji		43	268	96	107	965	202	98
okres bazowy	1999-2001	1995-2003 2000-2003	1998-2003	różnie (1997)	1998-2002	1999-2002/3		Max 1999-2002
przydział uprawnień (w Mt ekw. CO ₂)	107,66	64,8	87,2	12	35,4	286,2	35,4	26,3
redukcja/wzrost emisji	+21%	+6% do +27%	0%			+20%		-3%
rezerwa	całkowita rezerwa ¹ : 8,66 Mt	3%	2%	36%	5%	1,2%	ilość nie znana	0,76%
wczesne działanie	tak	tak	tak	tak	nie	tak	nie znane	nie
dołączanie/wykluczanie z systemu	wykluczenie dla projektów JI	metal	nie	nie	możliwe	tak ²	nie	energia
udział w całkowitej emisji	65%	69%	40%		51%	70%	52,5%	60%
udział społeczeństwa	⊕	⊕	⊖	⊖	⊖	⊖	⊕	⊕

¹ wczesne działanie: 3,11 Mt, premia kogeneracyjna (CHP): 1,55 Mt, rezerwa na centralne ogrzewanie: 1 Mt, nowe: 3 Mt

² 220 instalacji ze średnią emisją poniżej 5 tys ton CO₂

Case Studies

DuPont – Korporacja nauki i technologii

Przedstawiciele firmy Dupont wierzą, że potrzebne jest działanie, a nie dalsze rozważania teoretyczne, uważają, że oczekiwanie na zakończenie dyskusji publicznych oraz na wytyczne pochodzące z góry nie jest najlepszym rozwiązaniem. Z dziesięcioletnich doświadczeń firmy wynika, że połączenie dbałości o środowisko i strategii biznesowych jest kluczem do osiągnięcia trwałego wzrostu ekonomicznego. Firma Dupont bardzo wcześnie rozpoczęła działania mające na celu zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Na początku lat dziewięćdziesiątych przeprowadziła inwentaryzację emitowanych we własnych zakładach, gazów cieplarnianych i zlokalizowała obszary, w których możliwa była redukcja tych emisji. Pierwszym krokiem było zainwestowanie kwoty w wysokości 50 milionów \$ na modernizację zakładów w Teksasie, Kanadzie, Wielkiej Brytanii i Singapurze, w celu redukcji emisji tlenu azotu pochodzącego z produkcji nylonu. Tlenek azotu ma 310 razy większy wpływ na zwiększenie efektu cieplarnianego niż dwutlenek węgla. Głównym celem firmy jest osiągnięcie zera emisji – mówi Vice-prezes do spraw Bezpieczeństwa, Zdrowia i Środowiska - Paul Tebo. W połowie lat dziewięćdziesiątych, firma przyjęła politykę energetyczną, która skupiała się na trzech głównych sprawach: zmaksymalizowaniu efektywności wykorzystania energii, zmniejszeniu wpływu zużycia energii na środowisko oraz na odnowieniu infrastruktury energetycznej firmy. Każdego miesiąca, grupy zorganizowane we wszystkich oddziałach firmy na całym świecie, obliczały szczegółowe dane na temat energii zużytej na każdy funt powstałego produktu i strumień energii potrzebny dla każdego budynku. Działania te pozwalały zorientować się, jakie ulepszenia mogą być wprowadzane w zakresie wykorzystywania oświetlenia, ogrzewania, chłodzenia. Inwestycje prowadzone przez Dupont pozwoliły w latach 1990-2000,

Pod koniec lat osiemdziesiątych, w Niemczech został stworzony program, mający na celu redukcję emisji gazów cieplarnianych. Bodźcem do tego działania były obawy naukowców dotyczące zmian klimatycznych, a także, jak twierdzi Kai Schlegel-

kiedy to firma zanotowała 35% wzrost produkcji, utrzymać zużycie energii na niskim poziomie. Według Dupont, wszystkie działania zmierzające do zahamowania zmian klimatycznych, przynoszą firmie korzyści finansowe. Biorąc pod uwagę intensywny rozwój firmy trudno będzie utrzymać niski poziom emisji.

Kluczem do tego będzie przyjęcie odpowiedniej strategii. Aby pomóc osiągnąć założone cele obniżenia poziomu emisji w efektywny kosztowo sposób, Dupont pomógł wystartować kilku zewnętrznym programom handlu emisjami, takim jak: Chicago Climate Exchange, The UK Trading Scheme and Canada's emerging trading system. Przedstawiciele firmy wierzą, że uczestnictwo w tego rodzaju systemie pozwoli na osiągnięcie licznych celów. Dupont, około 10% swojego zapotrzebowania na energię zaspokaja ze źródeł odnawialnych, takich jak biogaz lub biomasa. 2% energii pochodzi z elektrowni wodnych. Ciągłe poszukuje się innych źródeł energii, które mogłyby zastąpić źródła tradycyjne. Firma wyprodukowała materiał ochronny Tyvek®, który stosowany w budynkach jako materiał izolacyjny, umożliwia budowę domów bez systemów wentylacyjnych dachu. Pozwala to na obniżenie kosztów ogrzewania, co każdego miesiąca przekłada się bezpośrednio na oszczędność kosztów energii (ok.10%). Firma działa aktywnie również w sektorze samochodowym, gdzie pracuje nad elektronicznym systemem napędu hybrydowego.

opracowały
Anna Paśnik
Aleksandra Sternik
Instytut na rzecz Ekorozwoju

Materiał źródłowy:
Less is more: 14 PIONEERS IN REDUCING
GREENHOUSE GAS EMISSION
The Climate Group

Niemcy

milch – ekspert do spraw klimatu w Ministerstwie Środowiska - rosnące ceny oleju. Zaczęto wprowadzać innowacje technologiczne przydatne do efektywnego wykorzystania energii. Stopień zaangażowania rządu i przemysłu w inwestycje mające na

celu zastosowanie lepszych materiałów budowlanych, modernizację infrastruktury energetycznej umożliwiły osiągnięcie redukcji emisji. Prawdopodobnie najistotniejszym instrumentem była reforma podatku ekologicznego – eco-tax, która doprowadziła do wzrostu cen energii, a z drugiej strony sprzyjała odkrywaniu i stosowaniu bardziej efektywnych energetycznie technologii. Podatek wprowadzony został w 1998 przez rząd w skład, którego wchodziła Partia Zielonych i Socjaldemokracja. Skutkiem wprowadzenia reformy był wzrost podatku benzynowego o 3 centy za litr na każdy rok, aż do 2003. Wprowadzane były również podwyżki opłat za elektryczność, oraz podobnie jak w przypadku paliw- ekopodatek. Aby chronić sektory, które konkurują na rynku międzynarodowym zastosowano 80% ulgi dla usług, rolnictwa i kompani leśnych. W 2003 ulgi zostały zmniejszone do 40%, równocześnie z wprowadzeniem programów porozumienia środowiskowego zawieranego między rządem a poszczególnymi firmami. Środki uzyskiwane z podatku ekologicznego kierowane były w dwie strony: jako rekompensaty dla ludzi, którzy stracili pracę z powodu podniesienia podatku oraz na promocję odnawialnych źródeł energii i energooszczędnych budynków. Dodatkowo zatwierdzone przez Rząd- Dokument o Odnawialnych Źródłach Energii i Rozporządzenie o Biomacie wspomagały promocję energii uzyskiwanej z odnawialnych źródeł. Efektywne wykorzystywanie energii i jej produkcja w skojarzeniu z ciepłem również wpierana jest z pieniędzy uzyskiwanych z podatku ekologicznego. Zawarta z przemysłem umowa środowiskowa zakłada do końca 2005r. zmniejszenie o 28% liczby emitentów dwutlenku węgla i do 2012r. zmniejszenie o 35% emisji gazów cieplarnianych. Podobne wytyczne zostały przygotowane w celu zmniejszenia emisji z budynków rządowych. Aby wspomóc rozwój systemów fotowoltaicznych, w 1999 wprowadzono program wykorzystywania energii słonecznej, przy nakładach 100 milionów Euro zainwestowanych każdego roku do 2002. Największa na świecie powierzchnia zajęta przez ogniwa fotowoltaniczne rozrosła się już do 63,000 metrów kwadratowych. Shell i GEOSOL, aby wyprodukować dodatkowe 5 MW energii, planowały budowę od czerwca 2004 na południe od Lipska, jeszcze większej instalacji. Równie intensywnie prowadzone są inwestycje w sektorze produkcji energii wiatrowej. Schlegelmilch postrzega dotychczasowe osiągnięcia jako duży sukces. W ciągu 10

lat podwojony został udział energii odnawialnej. Obecnie wiele państw bierze przykład z Niemiec. W lutym 2002, 50% energii w Schleswig-Holstein zostało wygenerowanej ze źródeł wiatrowych. Inne rejony Niemiec, takie jak Południowa Saxonii i Północna Rhine-Westphalia nie ustępują zbytnio temu wynikowi. To ważne żeby być postrzeganym jako lider. „Redukujemy koszty przy jednoczesnym wzroście korzyści, stajemy się przez to bardziej konkurencyjni. Wprowadzamy na rynek nowe produkty i usługi stosując je jednocześnie w rozwijającym się świecie.” W porównaniu do Niemiec, inne państwa EU mają wiele do zrobienia. Dzięki wprowadzeniu od stycznia 2005r. systemu handlu emisjami, pionierskie osiągnięcia w zakresie ochrony klimatu mogą zmienić się na konkretne korzyści finansowe. Dodatkowo, wszelkie technologie i ekspertyzy, które zostały stworzone, aby móc spełnić wszystkie ustalone cele, są teraz eksportowane do krajów sąsiednich. Analizy pokazują, że przedsiębiorstwa, które stosują technologie przyjazne środowisku rozrastają się szybciej, mają bardziej rozwinięty eksport i oferują więcej miejsc pracy. „Jesteśmy na dobrej drodze, aby osiągnąć cel 21% redukcji w 2010 roku”, zapowiada minister środowiska Jurgen Trittin. „Osiągniemy sukces, jeśli będziemy wciąż promować odnawialne źródła energii, oszczędność energii i wprowadzimy zmiany na bardziej przyjazne środowisku,,

opracowały
Anna Paśnik
Aleksandra Sternik
Instytut na rzecz Ekorozwoju

Materiał źródłowy:
Less is more: 14 PIONEERS IN REDUCING
GREENHOUSE GAS EMISSION
The Climate Group

Ciepłej w Europie

Europejskie miasta odczuwają skutki globalnego ocieplenia szybciej niż się tego spodziewano - ostrzegają ekologowie.

Raport organizacji Światowy Fundusz Przyrody, WWF, stwierdza, że średnie temperatury w lecie są w miastach co najmniej o jeden stopień wyższe niż w latach 70.

W pięciu metropoliach, w tym w Madrycie i Londynie wzrost średnich temperatur sięga dwóch stopni.

Zdaniem Funduszu, w Europie coraz częściej pojawiać się będą upały, susze i ulewne deszcze; w związku z tym, twierdzi organizacja, trzeba ograniczyć emisję dwutlenku węgla z elektrowni i samochodów.

Mniej dwutlenku węgla

Raport analizował letnie temperatury w 16 europejskich miastach na przestrzeni 30 lat.

Największy wzrost temperatury zanotowano w Londynie, ale poza stolicą Wielkiej Brytanii ciepłej jest także w Madrycie, Sztokholmie, Lizbonie i Atenach. Może to oznaczać dla wielu osób kłopoty ze zdrowiem, szczególnie w przypadku osób starszych i bardzo młodych.

WWF twierdzi, że krótkoterminowe zapobieganie temu zjawisku może jedynie pogorszyć sytuację - klimatyzatory zużywają bowiem dużo energii, co z kolei prowadzi do zwiększonej emisji dwutlenku węgla.

Organizacja wzywa państwa europejskie do ograniczenia emisji dwutlenku węgla i inwestowania w alternatywne źródła energii.

Rekordowa emisja dwutlenku węgla

Z najnowszych badań opublikowanych w tygodniku "Nature" wynika, że podczas rekordowych upałów w 2003 roku rośliny w Europie wyemitowały więcej dwutlenku węgla do atmosfery niż go zaabsorbowały.

Badania wykazują, że ekosystem, który obecnie absorbuje dwutlenek węgla, może w przyszłości przyczynić się do jego emisji, co dodatkowo pogarsza efekt cieplarniany.

W lecie 2003 roku całą Europę ogarnęła fala upałów.

Z badań klimatologów wynika, że tak wysokie temperatury w okresie letnim przestaną być ewenementem i staną się na kontynencie europejskim coraz częstszym zjawiskiem.

W 2003 roku w niektórych częściach Europy słupek rtęci przekroczył o 6 stopni Celsjusza temperatury zwykle notowane w lecie.

Niespotykana fala upałów spowodowała śmierć tysięcy osób i wysokie straty materialne w rolnictwie.

Badania ekosystemu

Klimatolodzy postanowili zebrać dane z całej Europy i zbadać czy rekordowe lato 2003 roku może być symptomem nowej tendencji.

"Dane napłynęły z ponad 18 punktów obserwacyjnych z całej Europy."- powiedział Andrew Friend z Instytutu Klimatologii i Środowiska w Gif-sur-Yvette koło Paryża, autor badań opublikowanych w tygodniku "Nature".

Specjalne wieże pomiarowe, które są częścią projektu o nazwie CarboEurope, badały przepływ wody oraz dwutlenku węgla pomiędzy ziemią a atmosferą. Większość punktów pomiarowych została rozmieszczona na terenach leśnych.

Z danych, jakie napłynęły z Europy wynika, że rośliny wchłonęły z atmosfery mniej dwutlenku węgla i rozwijały się znacznie wolniej.

Jednak największym zaskoczeniem dla naukowców był fakt, że rośliny i ich ekosystem wyemitowały do atmosfery więcej dwutlenku węgla niż go zaabsorbowały.

W trakcie procesu oddychania rośliny wchłaniają tlen i emitują dwutlenek węgla. W trakcie procesu fotosyntezy następuje proces odwrotny.

Również bakterie znajdujące się w ziemi mogą zwiększyć emisję gazów do atmosfery.

*Teksty pochodzą z internetowej strony
BBCPolska.com*

Biuletyn Klimatyczny jest przygotowywany i rozpowszechniany przez
Instytut na rzecz Ekorozwoju (www.ine-isd.org.pl)
we współpracy
z Polskim Klubem Ekologicznym – Okręg Mazowiecki (www.most.org.pl/pke-om).

Kontakt z wydawcą: Instytut na rzecz Ekorozwoju
ul. Nabelaka 15 lok.1, 00-743 Warszawa
tel.: (48-22) 851 04 02, 851 04 03, 851 04 04
fax: (48-22) 851 04 00, e-mail: biuletyn@ine-isd.org.pl

**INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU**

